

Suomen osallistuminen Afrikan kehitys pankin takuupääoman korotukseen

Afrikan kehitys pankin (African Development Bank, AfDB) tavoite on Afrikan maiden kestävän talouskasvun ja sosiaalisen kehityksen edistäminen. Afrikan kehitys pankkiryhmän muodostavat lainoja myöntävä Afrikan kehitys pankki (perustettu 1964), pehmeäehtoista lainarahoitusta ja lahja-apua myöntävä Afrikan kehitys rahasto (African Development Fund, perustettu 1973) sekä Nigeria Trust Fund (NTF, perustettu 1976). Pankilla on 82 osakkeenomistajamaata, joista 27 on Afrikan mantereeseen ulkopuolisia. Äänioikeuksista 58,8 % on Afrikan mailla ja 41,2 % Afrikan ulkopuolisilla mailla.

Suomi liittyi Afrikan kehitys pankkiin vuonna 1983, kun liittyminen tuli mahdolliseksi Afrikan ulkopuolisille mailla. Suomen ääniosuus on tällä hetkellä 0,48 %. Suomi osallistui pankin viimeisimpään eli seitsemänteen pääomakorotukseen vuonna 2019 6 % käteismaksulla ja kirjaamalla 94 % takuupääomaksi (n. 460 miljoonaa euroa).

Afrikan kehitys pankilla on merkittävä rooli Afrikan mantereeseen kehitysrahoittajana. Se on merkittävä kehitysrahoituskumppani erityisesti infrastruktuurihankkeiden rahoituksessa ja alueellisen integraation tukemisessa. Pankki rahoittaa myös yksityistä sektoria Afrikan maissa. Vuonna 2023 pankki myönsi uutta rahoitusta noin 10,8 miljardia dollaria. Afrikan kehitys pankkiryhmän työ on vahvasti ankkuroitu YK:ssa sovittuihin kestävän kehityksen tavoitteisiin. Toiminta nojaa viiteen prioriteettiin, joita ovat energia, ruokaturva, teollistaminen, alueellinen integraatio ja afrikkalaisten elämänlaadun parantaminen. Lisäksi poikkileikkaavia prioriteetteja ovat: sukupuolten tasa-arvon edistäminen, nuoriin investoiminen, ilmastomuutokseen vastaaminen, sietokyvyn kasvattaminen ulkoisia shokkeja vastaan sekä hyvän hallinnon vahvistaminen. Yli 40 % pankin rahoituksesta lasketaan ilmastorahoitukseksi.

Pankin pyrkimyksenä on perinteisen luotonantajaroolinsa ohella profiloitua tietotaidon ja analyttisten palveluiden tarjoajana sekä neuvonantajana Afrikan kehitystä koskevissa kysymyksissä. AfDB:n toiminta perustuu tulosperustaiseen toimintatapaan ja pankki raportoi vuosittain pankin ja rahaston tuloksista keskitetysti. Viimeisimmän (2024) tulosraportin mukaan pankin rahoittamista hankkeista yli 70 % saavutti niille asetetut kehitystavoitteet.

Takuupääomakorotus ja sen rahoitus

Pankilla on korkein AAA-luottoluokitus kaikilta neljältä suurelta luottoluokittajalta (Fitch's, JCR, Moody's, Standard & Poor). Kehitys pankki pyrkii jatkuvasti toiminnassaan vastaamaan luottoluokittajien standardeihin ja vaatimuksiin ja turvaamaan siten korkeimman eli AAA-luottoluokituksen säilymistä. Afrikan kehitys pankki eroaa kuitenkin muista alueellisista kehitys pankeista siten, että sillä ei ole omaa itsenäistä luottoluokitusta, vaan sen AAA-luottoluokitus on sidottu osittain pankin osakkeenomistajien luottoluokitukseen. Afrikan kehitys pankki toimii osin itsekannattavasti, mutta se tarvitsee ajoittain pääomakorotuksia säilyttääkseen AAA-luokituksensa.

Kehitys pankkien pääomakorotukset voivat olla joko maksettavaa tai tarvittaessa maksettavaa. Monenvälisen kehitysrahoituslaitosten pääomasta on keskimäärin 80 % osakkaiden myöntämää tarvittaessa maksettavaa takuupääomaa. Afrikan kehitys pankin pääomaa on korotettu seitsemän kertaa. Yleensä Afrikan kehitys pankin pääomakorotuksissa on mukana sekä käteismaksuosuus että tarvittaessa maksettava takuosuus. Tarvittaessa maksettavalla pääomalla tarkoitetaan pääomaa, johon pankin

osakkeenomistajat ovat sitoutuneet, mutta jota ei osakkeiden merkinnän yhteydessä makseta pankkiin. Pankki käyttää tarvittaessa maksettavaa pääomaa vakuutena. Täten pankki kykenee muun muassa kasvattamaan antolainaustaan. **Yksikään kansainvälinen kehitys pankki ei ole vielä koskaan joutunut pyytämään tarvittaessa maksettavia pääomia maksuun.**

Pankki tarvitsee osakkeenomistajilta nk. tarvittaessa maksettavan pääoman korotuksen, jota ilman sen luottoluokitus laskisi nykyisestä korkeimmasta AAA-tasosta ja pankki joutuisi laskemaan lainanantoon merkittävästi. Tarvittaessa maksettavan pääomakorotuksen **tarve johtuu Yhdysvaltojen luottoluokituksen laskusta vuonna 2023.** Takuupääomakorotuksella voidaan ylläpitää pankin lainavolyymia ja luoda puskuri mahdollisia tulevia AAA-luottoluokiteltujen osakkeenomistajien luottoluokitusten laskuja varten. Tämä on kustannustehokas tapa ylläpitää lainanantoa tässä tilanteessa ilman käteisenä maksettavaa pääomakorotusta.

Päätös tarvittaessa maksettavan pääoman korotuksesta tehtiin hallintoneuvostossa pankin vuosikokouksessa 29.5.2024. Suomi äänesti sen puolesta. Hallintoneuvosto päätti, että tarvittaessa maksettavaa pääomaa korotettaisiin 88,1 miljardilla UA:lla (Unit of Account), joka on noin 107 miljardia euroa. Yhden osakkeen hinta on 10 000 UA. Tällöin Suomen laskennallinen osuus suhteessa nykyiseen osakemäärään oli n. 503 000 000 euroa. Pääomakorotus suoritetaan kirjaamalla siihen vaadittava summa 100 % takuupääomaksi, joka maksetaan tarvittaessa. **Suomen nykyistä osakemäärää vastaava laskennallinen osuus takuupääomakorotuksesta on toukokuussa 2025 n. 506 500 000 euroa.** Osakkeenomistajilla on aikaa merkitä itselleen osoitetut osakkeet 31.12.2026 mennessä. Valuuttakurssi on sidottu IMF:n erityisnosto-oikeuksiin siten, että 1 UA = 1 SDR. Mikäli takuupääoma tulisi maksuun, sidotaan UA-valuuttakurssi maksupäivää edeltävän 30 päivän keskiarvoon.

Arvio Suomen osallistumisesta

Afrikan kehitys pankki on Suomelle tärkeä kumppani Afrikan kestäväen kehityksen ja talouskasvun tukemisessa. **Yhteistyöllä pankin ja sen kattavan maatoimistoverkoston kanssa edistetään Suomen ulko- ja kehityspoliittisia tavoitteita koko Afrikan mantereella.** Afrikan kehitys pankkiryhmä on Suomelle tärkeä strateginen kumppani myös Suomen Afrikka-strategian toteuttamisessa. Suomen osallistuminen takuupääomakorotukseen edistää myös erityisesti valtioneuvoston Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon keskeisiä tavoitteita. Kehitys pankkien kasvavan rahoituksen myötä vähennetään selonteon tavoitteen mukaisesti kehittyvien maiden taloudellista riippuvuutta ulkovalloista. Yhteistyö Afrikan kehitys pankin ja sen asiakasmaiden kanssa antaa Suomelle mahdollisuuden edistää meille keskeisiä tavoitteita, etenkin yksityissektorin yhteistyön merkitystä, Afrikan maiden hyvän hallinnon ja kotimaisen tulopohjan vahvistamista, ilmasto- ja ympäristökysymyksiä ml. kiertotaloutta sekä naisten ja tyttöjen oikeuksia. Suomi on pitänyt myönteisenä, että Afrikan kehitys pankki panostaa enenevässä määrin yksityissektorin yhteistyön kehittämiseen. Pankilla on toimintansa kautta keskeinen rooli kohdemaiden liiketoimintaympäristön kehittymisessä, mikä osaltaan helpottaa myös suomalaisten yritysten pääsyä markkinoille. Omistajaohjauksessa Suomi painottaa erityisesti Afrikan kehitys pankin hyvän hallinnon ja tuloksellisuuden parantamista. Kannustamme Pankkia jatkamaan aktiivista osallistumistaan kansainvälisen kehitysrahoituksen tehostamiseen.

Esitetään, että Suomi osallistuu Afrikan kehitys pankin takuupääoman korotukseen merkitsemällä enintään 41 317 osaketta 31.12.2026 mennessä hintaan 10 000 UA (Unit of Account) per osake. Merkittävien osakkeiden kokonaiskustannus ei saa ylittää vuoden 2025 valtion talousarvion varsinaisen kehitysyhteistyön momentille 24.30.66 Afrikan kehitys pankin takuupääoman korotukseen myönnettyä 510 000 000 euron valtuutta.